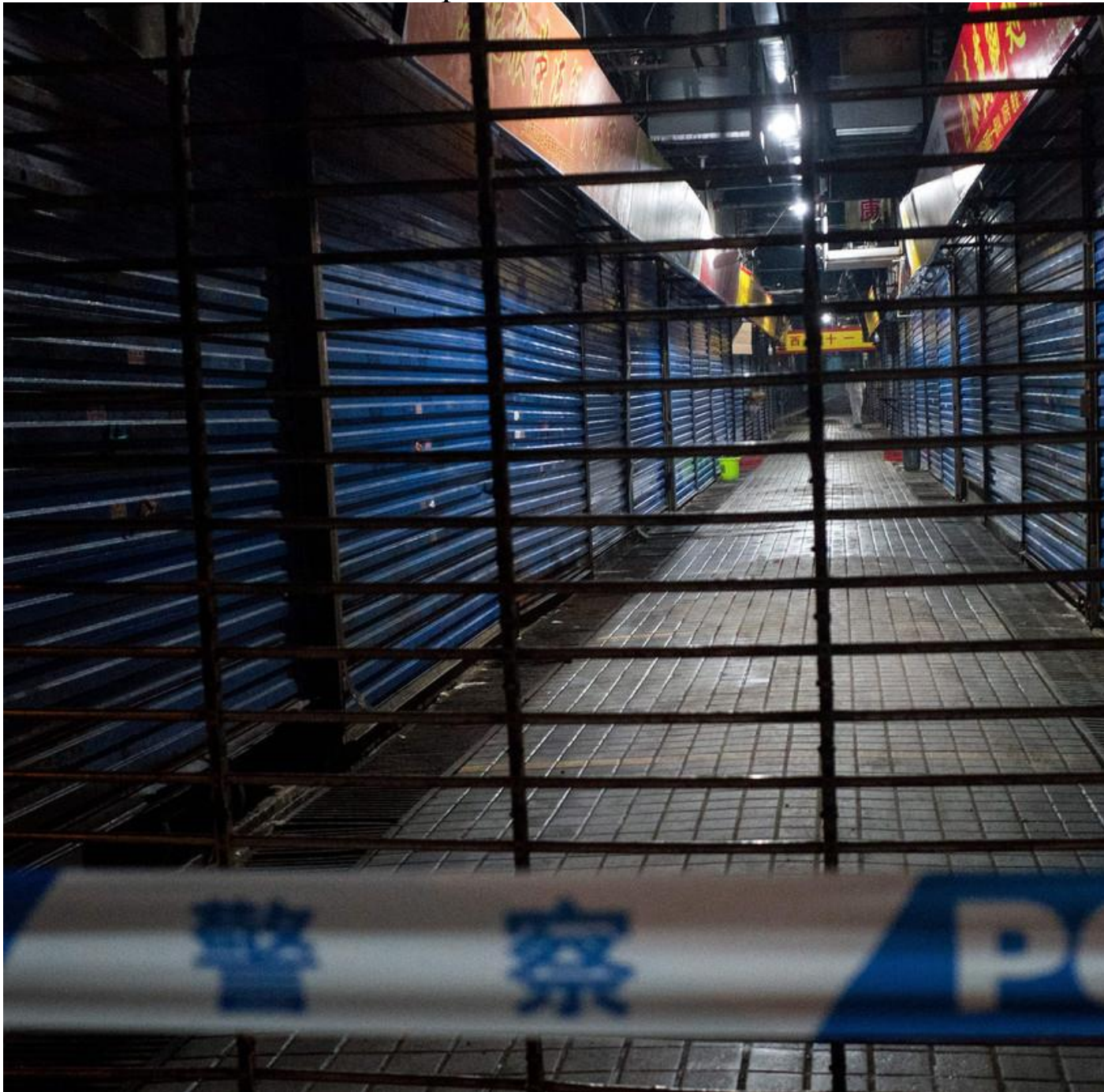

Mysterieuze Chinese longziekte is een ‘typisch sars-achtig virus’:
‘De komende weken worden spannend’

De - inmiddels gesloten - dierenmarkt van Wuhan waar de besmettingen plaatsvonden. Beeld AFP

Na de eerste besmetting buiten China namen deze week de zorgen toe over het virus uit Wuhan. De mysterieuze longziekte heeft een tweede dode geëist. Zijn we getuige van de geboorte van een nieuwe killer?

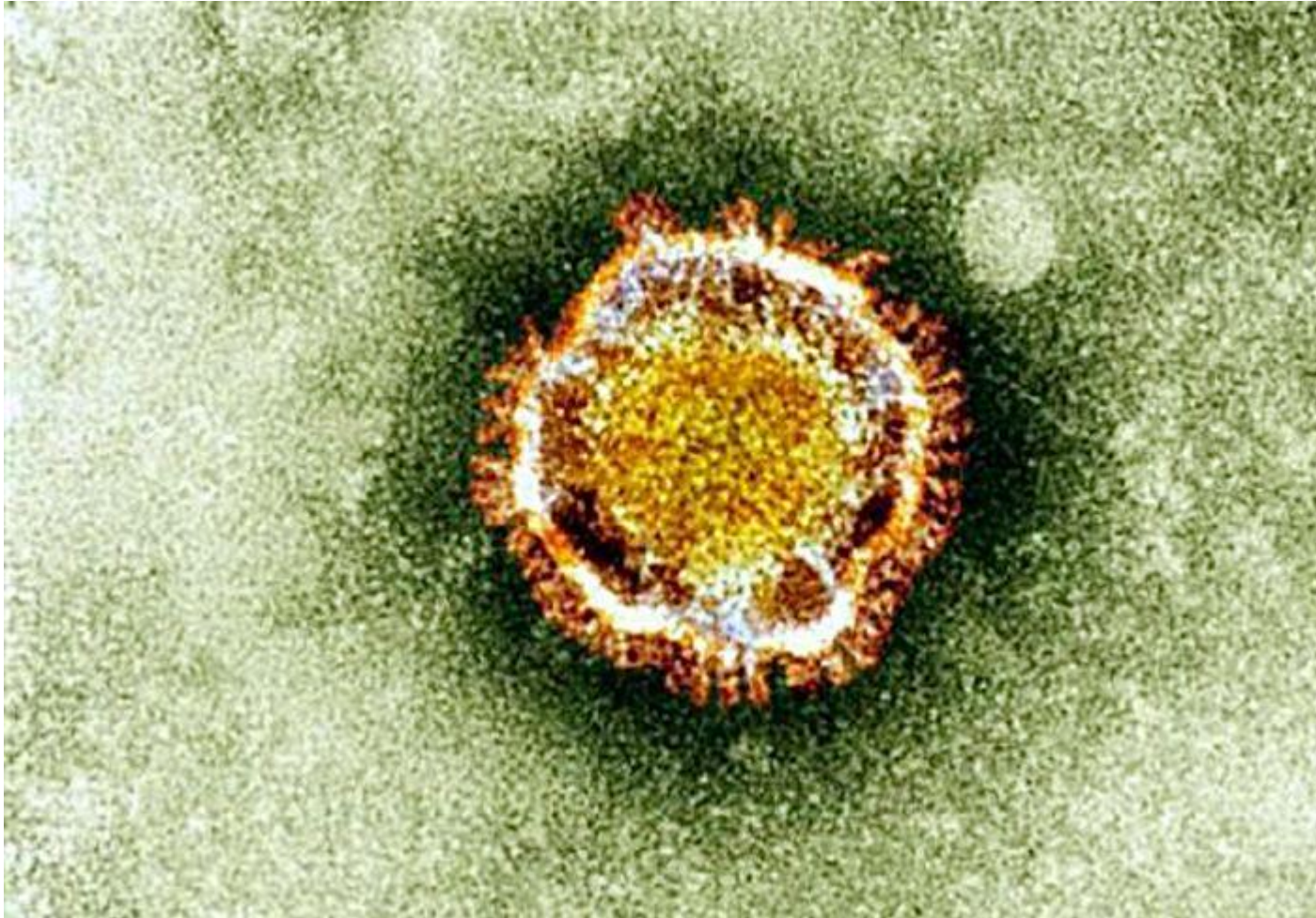
Maarten Keulemans 17 januari 2020, 10:00

Ze was op vakantie in Bangkok, toen de ziekte toesloeg. Een vreselijke hoest. Koorts. Benauwdheid. Pas in het ziekenhuis ontdekte men de oorzaak: deze 61-jarige vrouw uit China bleek besmet met een geheimzinnig, nieuw virus dat de afgelopen weken in de Zuid-Chinese stad Wuhan zeker 41 mensen besmette en er een doodde. Het was de ‘eerste besmetting buiten China’, maakte de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) bekend. Ziekenhuizen overal ter wereld moeten op hun hoede zijn, [aldus de WHO dinsdag](#).

Het leek juist goed af te lopen met dat nieuwe virus, zegt viroloog Eric Snijder in zijn werkkamer met uitzicht op de ambulancepost naast het LUMC. ‘De enige patiënt die eraan overleed was al ernstig verzwakt door andere ziekten. Bovendien liggen patiënten relatief kort in het ziekenhuis. Dat zijn aanwijzingen dat dit virus niet heel dodelijk is’, vertelt hij. Bovendien lijkt het erop dat er sinds eind december geen patiënten meer besmet zijn geraakt: ook de vrouw in Thailand moet het virus al langer onder de leden hebben gehad. ‘Het kan zijn dat dit uitdooft’, zegt Snijder.

Toch: erg gerust is de hoogleraar moleculaire virologie er niet op. Zeker niet sinds vorig weekend bekend werd hoe het virus er genetisch uitziet. Het Wuhanvirus lijkt sterk op het sars-virus, blijkt daaruit, het beruchte griezelvirus [dat in 2003 de wereld in rep en roer bracht](#), ruim achtduizend mensen besmette en er 775 doodde. Een ‘coronavirus’, met aan zijn uitsteeksels een moleculaire sleutel die enigszins past op menselijke cellen. Het sars-virus gebruikte die sleutel destijds ook om menselijke cellen binnen te komen. En, erger, voor het sars-virus bleek het ‘een koud

kunstje' om de sleutel met een paar kleine genetische wijzigingen beter passend te maken, zoals Snijder zegt. Kon het virus opeens veel beter van mens naar mens overspringen.

Een coronavirus onder de microscoop. Beeld AFP

Dromedarissen

Het ligt lastig, met die coronavirussen. Tot voor kort waren er bij de mens slechts twee bekend: goeiige virussen, die je hooguit een stevige verkoudheid geven. In het dierenrijk moeten er nog honderden of misschien zelfs een paar duizend van de virussen bestaan – de meer sars-achtige gaan vooral rond bij vleermuizen.

Zo nu en dan springt er een over naar een ander zoogdier, waarvandaan hij weer verder kan hoppen naar de mens. Zoals het sars-virus: afkomstig van

vleermuizen uit een afgelegen streek, maar met civetkatten meegelift naar (alweer) een dierenmarkt, waar het de mens besmette. In 2012 was het weer raak, nu in het Midden-Oosten: dromedarissen bleken een coronavirus van vermoedelijk vleermuizen onder de leden te hebben waarmee ze af en toe mensen besmetten, [met de longontsteking MERS als gevolg](#). Veel minder besmettelijk dan het sars-virus, weten kenners inmiddels, maar MERS heeft wel een sterftekans van 35 procent, tegenover ‘slechts’ 11 procent bij sars.

En nu dus eng coronavirus nummer drie, het Wuhanvirus. Dat ‘typisch sars-achtige virus’, waarschuwt viroloog Bart Haagmans, die vanuit het Erasmus MC meewerkt aan het internationale onderzoek ernaar. Wat we zien, zou zelfs de voorbode kunnen zijn van iets veel heftigers. De eerste, nog aarzelende stapjes van het nieuwe virus op het wereldtoneel.

‘Het sars-virus was ook eerst een tijd aan het pruttelen voordat we het op het spoor kwamen’, legt Haagmans uit. ‘Het ging pas echt mis toen een reiziger vanuit China naar Hongkong kwam en daar in een hotel andere gasten besmette. Het is best mogelijk dat wat we nu zien het voortraject van zo’n soort uitbraak is.’

Lang niet iedereen zal immers even ziek worden van het Wuhanvirus: misschien dat het virus zich vermomd als stevige verkoudheid verspreidt door Azië als een veenbrand, om later alsnog in alle hevigheid toe te slaan. ‘De komende weken worden spannend’, zegt Haagmans. ‘Het kan zijn dat we er op tijd bij waren. Maar het kan ook dat er een verspreiding is die we helemaal niet in de gaten hebben.’

Beveiligers staan voor een gesloten dierenmarkt in Wuhan, waar een slachtoffer van het nieuwe virus inkopen had gedaan. Beeld AFP

Eenmalige oprisping

Zijn collega, hoogleraar virologie Marion Koopmans (Erasmus MC), ook betrokken bij het internationale onderzoek naar het nieuwe coronavirus, is wat optimistischer. ‘China meldt dat ze geen overdracht van dit virus van mens op mens hebben waargenomen, en als dat klopt, is dat relatief goed nieuws. Het lijkt aan de kant van de mens onder controle. Al is dat aan de kant van de dieren nog de vraag.’ De dierenmarkt die de bron lijkt is immers gesloten en schoongemaakt, maar de dieren die er werden verkocht zijn voor zover bekend niet geruimd.

In dat spel van afwachten en nagelbijten kwam de patiënt in Thailand deze week als een akelige verrassing. ‘Het lijkt erop dat ze niet op die markt is

geweest', zegt Koopmans. 'Het onderzoek naar de gangen van die patiënt in Thailand is nu in volle gang.' Ook in Japan dook er donderdag een patiënt op, een man van in de dertig, maar die was in Wuhan geweest. Nadat hij voldoende was hersteld, is hij uit het ziekenhuis ontslagen, net zoals intussen de meeste patiënten weer thuis zijn.

Wellicht was de uitbraak toch een eenmalige oprisping. Maar dan wel een oprisping die eraan herinnert hoe snel en hard coronavirussen kunnen toeslaan, zegt Koopmans, die onder meer de WHO adviseert op welke - virussen de wereld zich dient voor te bereiden. 'Deze wordt toegevoegd aan de toptien van dreigingen', zegt ze. Daar komt het virus terecht bij gezelligerds als ebola, lassa en de krimkoorts, onder het kopje 'MERS- en sars-achtige ziektes'.

'De aandacht hiervoor is nodig', zegt Koopmans. 'Dat bewijst deze episode wel.'